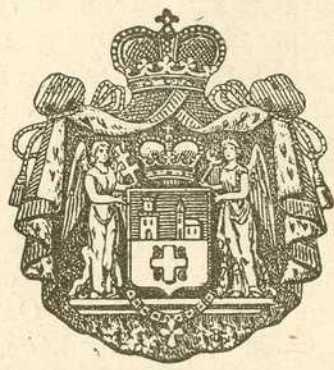

WWW.UNILIB.RS

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А

Б
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

СРПСКИ СИОН

Год. X.

Број 49.

НЕДЕЉНИ ЛИСТ ЗА ЦРКВЕНО-ПРОСВЕТНЕ И АВТОНОМНЕ ПОТРЕБЕ СРПСКЕ ПРАВОСЛАВНЕ МИТРОПОЛИЈЕ КАРЛОВАЧКЕ.

СА БЛАГОСЛОВОМ СВЕТОГ СИНОДА.

ВЛАСНИК:

Њ. Светост Српски Патријарх Георгије.

УРЕДНИК:

Протопрезвитер Јован Јеремић.

У Ср. Карловцима у недељу 3. децембра 1900.

Учење св. апостола Павла и Јакова о оправдању.

(по Бартману).

— САВА ПЕТКОВИЋ —
(Свршетак).

Већу светлост на Божанско дело оправдања човечјег баца већ разгледани одсек 2, 14—26. Код Јакова, као и код Павла, речи *σώζονται* и *δικαιοῦνται* не означавају ништа друго него прелазак греховног човека из стања неправде и гнева Божјег у стање правде и милости, и то не само кроз уништење грехова, него и кроз саопћавање новог живота.

Које су по Јакову субјективне погодбе потребне за ово оправдање? Ст. 24. одговара: „Видите ли, да се делима оправдава човек, а не самом вером.“ Као што се Аврам није оправдао само примањем речи Божје, него живом делатном вером, тако и његова духовна деца могу задобити оправдање пред Богом само вером, која се у делима исказује (Bisping). Вера и дела су дакле погодбе за оправдање.

Библијски доказ за Јаковљеву истак-

нуту поставку лежи у историји Аврама и Рааве. Аврам се оправдао делима. Вера, у свези са делима, донела му је оправдање. Оно се излило на Аврама у оном свечаном тренутку, о коме посланица вели: „Аврам верова у Бога и прими му се у правду“ (23). Кога Бог оправда, онај је ваистину оправдан. И у томе случају Јаков је могао написати: *ἡ δικαιοσύνη ἐπληρώθη* а не *ἡ γράφη*. Тај цитат узео је из Быт. 15, 6., где се говори, да је вера Аврамова као *πίστις νόνη* примљена у правду. Но по апостолову схватању и приказивању то се могло догодити само тако, ако је та вера имала дела. Јаков дакле показује, да се Божански суд не простире на веру саму, него на дела која су у њој садржана. Бог, као зналац срца, могао је већ при почетку вере патријархове, још док се она није манифестовала у делима, предвиђајући будући развитак њен, урачунати му је у правду. Али у тој вери усађена је била послушност и дела, као семе, које се развило до највише тачке послушности. Јаковљева намера никако није, да учи, да се Аврам, пошто се већ

пре оправдао вером, оправдао касније и делима, него узима веру и дела као један једини извор оправдања. Он говори о хришћанскоме оправдању и зато тражи веру и дела. Пошто је вера без дела мртва, то не може ни прибавити оправдања. Хришћ. оправдање мора бити таково, које се у животу човечјем манифестује. Зато и не прави разлику између *σώζειν* и *δικαίω*, него слаја оба појма са вером и делима. Он разазнаје и види освећење у органској свези са оправдањем и не разуме последње тамо, где нема првога. Такав одношај садржи у себи потпуно оправдање и унутрашње освећење; јер са грешницима и неправедницима не може чисти и праведни Бог склопити такав савез љубави и милосрђа.

III.

Павао и Јаков.

(Паралела).

Прегледавши учење св. апостола Павла и Јакова о оправдању и њихове назоре о вери могли смо на први поглед спазити, да се по где-где разилазе у својим погледима на ове основне појмове хришћ. религије. То је и дало повода Бауру и његовој школи, да су у ап. Јакову гледали неку реакцију противу ап. Павла, неку манифестацију јудејствујућих Хришћана. Полазећи са свога становишта они су тврдили, да су односи између Павла и Јакова увек били зашети, да је Јаков био глава јуд. Хришћана, који су и у хришћанству вршили и тражили од других да врше Мојсијев закон; док је Павао био вођ антијудејске партије, те као такав дабогме и начелни противник Јаковљев.

Али пре свега никако се не може одржати тврдња, да је сваки апостол образовао свој богословски систем и тада га у својим списима изнео и заступао. Ни један апостолски писац, па ни Павао, није изложио у својим посланицама читаву суму хришћ. спасоносних истина; шта више код свакога се опажају неке празнине, које ипак нису последица њихова оскудног и слабог разумевања, као што се то често тврди, него им је узрок сврха дотичне посланице. Ове једностраности били су

дакако и св. писци свесни, па зато је Павао у познијим својим посланицама и расветљавао и тумачио поједине неразумљиве мисли пређашњих посланица. Доказ је за то н. пр. учење о другом доласку Христову у првој и другој посл. Солуњанима; учење о закону у Рим. и Гал. и др.

Ипак морамо признати, да Павао и Јаков заузимају доста различно становиште. Павао устаје противу невере, која би хтела мртвим делима да си осигура спасење. Он тражи живо обраћање хришћанској вери, а осуђује мртви формализам у делима. Оправдање оснива он једино на хришћанскоме *πίστις*-у, док га противници оснивају на *νόμος*-у. Јаков се пак бори противу мртве вере, која се, као теоретско веровање, састоји из речи, али коју не прате изрази човечје љубави према Богу и ближњима — дела. Сврха оба апостола јесте једна иста: да осигурају месијанско спасење (*δικαιοσύνη*, *σώζειν*). Правац, којим иду ка тој сврси, у суштини је исти, али формално различит. Вера је код обојице основ спасења, само је Павао одмах у почетку схвата као морално савршено дело читавога унутрашњег човека, а Јаков је узима — као што смо видели — у најнижем ступњу, као такву, која тек кроз дела долази до свога савршенства и спасоносне снаге. До душе и Павао тражи добра дела и устаје противу моралнога дремежа, али он то чини са много бога-тијим средствима. Код њега дела истичу из живог извора: вере; она су природни продукат њен. Код Јакова су дела, као и у Старом Завету, једноставно испуњавање моралнога закона, моралне норме, која је изражена у Јеванђељу. Код Павла почи-вају дела на вери; код Јакова поред вере. Код онога гласи формула: вером и делима, као природном последицом њеном, човек се оправдава; код овога: вером и делима.

Друга тачка, коју морамо имати на уму при упоређивању оба св. писца, јесте начин живота и индивидуалне особине њихове, као и друге прилике, које су биле од утецаја на њих. Павао се од ране младости своје бавио студијом свећених списа и навикао већ на дијалектички метод равинске школе. Његов оштар дух про-

дире свагда у дубине и тражи, да међу појединим научним питањима успостави унутрашњу свезу, да логички расветли и утврди истакнуте тезе. Њему је, рекби, у крви, он се осећа морално обвезним, да стари ред у закону изједначи са новим поретком у вери. Смелим корацима пење се при том до највишега врхунца посматрања Старог и Новог Завета, па са те тачке прегледа и мери својим, благодаћу Божјом просвећеним, духовним очима цело непрегледно поље закона и благодати. Док је стојао на предхришћанском чисто јудејском становишту, закон и хришћ. вера беху за њ дијаметралне опреке. Пошто је у Мојсејизму гледао једини оправдани религијозни облик, то му је хришћанство била проста заблуда, коју је морао на све могуће начине побити и сузбити. Пошто је у отачким предањима уочио идеал живота, то му је крст био — саблазан. Разуме се да се нагла и радикална промена у животу и начелима тога човека није могла догодити природним путем. Дело његова обраћења за њега је монументално. Вера у Христа, који је умрвo и васкрсао, оставила је дубок и вечан траг у његову новоме животу. За Бога и оно, што је примио од Њега, привезано му је и срце и душа. Но ипак и после, као и пре свога обраћења, за њега су старозаветно и новозаветно дело спасења велике противности и дијаметралне опреке.

Сасвим је друкче код св. ап. Јакова. Њега несу, колико знамо, занимале и заносиле научне студије у младости, па ни касније. Јаков је био човек, који је хришћ. начела примењивао и остваривао у практичном животу. Не видимо код њега ни научне спекулације, ни дубоке контемплације, али нам зато упадају у очи његове врлине и морална савршенства. Уопће то је један једноставан и природан карактер, који је за себе самога строги аскета, који осим тога тежи, да ужљеби у срца људска мисао о хришћ. моралном закону и остварењу његову у животу. Но ако морал падне под утецај какве лажне теорије, може овај апостолски практичар да постане и теоретичарем, али и у теорији остаје ипак практичан. Он посматра ствари, било

из личне склоности, било с обзиром на степен образовања својих читалаца, више са спољашње стране. Није њему стало до унутрашње свезе мисли и појединих појмова, он је задовољан и са спољашњом. Њему је једина брига, како ће практички доћи до сврхе. Даље његов прелаз из јудејства у хришћанство извршио се постепено, без икаква наглог прелома и расцепа са својом јудејском прошлoшћу, шта више он је ницао и растао још на ст. заветноме земљишту. Христос је дошао, да несавршено у Ст. Завету усаврши, а закон да испуни. Прелаз од закона ка благодати догодио се код њега услед проповеди Христове.

Поред ове разлике у индивидуалитету није ни чудо, ако апостоли исте ствари са разних страна посматрају и разнo схватају; ако један одушевљено уздиже нешто, што други само навлаш додирује. Па да су Павао и Јаков писали под истим спољним приликама и у истој тенденцији, то ипак не би била искључена свака разлика у приказивању.

Нема сумње да постоји нека формална разлика и у учењу ап. Павла и Јакова о оправдању. Павао иде од центра према периферији, Јаков од периферије према центру. Јакова испуњава тежња за делима, Павла свест о оправдању. Павао открива унутрашње код човека, Јаков уређује спољашње. Основна мисао Павлова је Бог, Јаковљева човек.

Но ако и има субјективне разлике, не смемо никако признати објективну догматску разлику између ова два апостола. И најкратковидије очи морају видети, да Павао и Јаков не стоје у опречи у учењу о делима. Ако Павао пориче делима одлучни значај и важност за оправдање, то он под њима разумева дела, која је сам у својој фарисејској прошлости чинио; дела закона без дела љубави и блакости, једном речју обредни закон Мојсијев без унутрашње љубави.¹ На таква дела не мисли ни Јаков, кад оснива оправдање на *πίστις καὶ ἔργα*. По његову схватању дела су та — дела љубави и блакости, која

¹ Bisping, Erkl. d. 7 k. Br. S. 47.

имају свој корен у живој вери у Бога и Христа, дела закона слободе. (Јак. 2, 12).²

Исто тако не може бити никакве разлике ни у њиховим назорима *о суштини и вредности вере*. Не да се поређи, да код Јакова стоје један поред другог два облика вере: некорисна вера и вера „која помаже“; вера, која води проклетству и вера, која води оправдању; вера, која је неплодна и мртва, и вера која живи. Само Јаков није тако дубоко схватио границу између та два облика вере. Ипак би било неразумно тврдити, да се апостол непоуздано колеба између оба облика, или да идентификује своју личну веру са теоретском вером без дела. Кад би била то његова вера, он је не би могао побијати и називати *вехрџа*. Разуме се да је уверење о откривењу Божјем основни моменат како сваке, тако и Јаковљеве вере. Али ма како да је јака вера по интензитету уверења, ма како да је топла и искрена по унутрашњости, ма како да је развијена и утврђена у сазнању, то је ипак — ако нема свога израза у делима — мртва. Ако се пак образује и развије у дела, тада је она права вера и тада добија од апостола особиту важност, вредност и поштовање. Овакова вера није апостола гола и празна апстракција, него снага мишљења и воље. Она чини човека задовољним са својим стањем; не само да га храбри и соколи у невољама и тузи, него му тугу обраћа у радост; не само да му олакшава сиромаштво, него му пружа свест о срећном блаженом богатству.

Из свега се види, да је вера, коју Јаков истиче, или *πίστις ἐξ ἔργων τελειωθεῖσα* иста, што и Павлов *πίστις δι' ἀγάπης ἐνεργουμένη* (Гал. 5, 6)³

Исто тако не постоји никаква битна разлика између ова два ап. писца у схватању *одношаја вере према делима*. Што Павао захтева, с тим се и Јаков задовољава; што Јаков одбацује као непотребно, то и Павао проглашује за невредно у једнако снажним изразима (1. Кор. 13, 2. 3). Јаковљева формула гласи: *πίστις καὶ ἔργα*; Павлова: *πίστις καὶ ἀγάπη*.

² Ibid. S. 47.

³ Ibid. S. 51.

Не ексистује најзад никаква разлика ни у схватању им *оправдања*. Како са речју *σβζεσθαι* тако и са *δικαιοῦσθαι* обухвата Јаков цело спасење. Он ни једном речју не наговештава, да ли има пред очима Хришћане, који су са мртвом вером ступили у хришћанство; или Хришћане, који су се оправдали живом вером али у мртвоме животу вере лишени били оправдања; или најзад Хришћане, који примљено оправдање морају вером и делима задобити, умножити и усавршити. Из саме посланице јасно видимо, да апостол има на уму читаоце, који из своје теоретске вере или вере без дела, ишчекују хришћанско оправдање. Или читаоци већ имају оправдање и то само на основу вере и дела, или га немају само на основу вере и дела. Јаков дакле, као и Павао, под оправдањем разуме саопћавање новог живота, премештање из стања греха и гнева Божјег у стање светости и љубави Божје.

Проповед на Ваведеније.

Говорио на дан славе црквене: *Жарко Стакић*, свештеник у *Великом Бечкерку*.

Три је године пречистој Дјеви. Родитељи је заветоваше Богу. И сазивају родбину и девојчице се у бело облаче и пале се јасне свеће и Дјева се у храм јерусалимски води, силан народ слегао се да гледа красоту ову. И анђели на небу дивили се слави овој, као што поје црква света; „*Аγγели вхождѣніе пречісты зрѣше џдивішася, кѣкѡ Дѣва кнѣде во свѣтѣл свѣтѣхъ.*“ И већ стигоше храму светом и свештеници на сусрет излазе. 15 степени храму воде и нејако дете само се пење, нити стаје нити зауставља до последњег степена, већ право цркви гледа. Зачудише се чудом сви, а велики слуга Божји: Захарија свештеник, предвидећи Божју тајну, уводи Дјеву у најсветији део храма: „*Свѣтѣл свѣтѣхъ*“ — светињу над светињама. Чуваше се овде ковчег завета Господњег и у св. место ово смеде само једанпут у години доћи првосвештеник један. И ево, овде требаше да се Богу моли избрана Богоотроковица.

И принеше Јоаким и Ана Богу жртве и вратише се дому својме, а Марију малу оставише у храму Божјем.

А беше овде више здања, у којима живљаху људи побожни — једни Божји службеници. Били они учитељи нејакој младежи женској. И овде — у храму њиховом — проведе Марија Дјева више година, мислећи на Бога и и учећи закон Му свети: пламеном и чистом љубави горела је к Богу и већбаше се у добру сваком. Беше смерна и скромна и не вређаше никог, свакоме добра желила, од сујете и гордости се клонила и не беше у њој никаква зла. Топло се Богу молила, читала св. писмо, појала побожне песме и радила вредно радове женске. А ове је знала радити тако лепо, да је доцније откала доламу Спаситељу Христу тако вешто, да на целој хаљини ни најмање није било шва.

Родитељи јој често у походе долазили, ћерку своју на добро световали. Тако се она спрема за потоњи свети позив свој! (По књ. „Живота светих“).

Ето вам, браћо, садржаја кратка о значају празника данашњег. Двоструко нам мио празник овај. Та славље је ово цркве наше, слава је ово свију нас. Са миљем у души долазисмо вазда амо да се Богу молимо. Долазисмо, па и данас долазимо.

Но посред толике радости духовне ваше ја вам читам и бригу неку на лицу, немир се уселио у душу вашу: срце ваше и данас бије за веру свету, али канда слабије и тише, усне ваше и данас шапућу молитву тиху, али као да није тако топла, јер вам срце далеко од Бога стоји, очи своје и данас дижите тамо к небу горе, али се канда отуд не надате спасу; часнога крста и данас мећете на себе, али канда вас више не крепи тако.

О, па за што је тако, браћо, то и откуда маловерност, малодушност та?

Одговора ево: *није међу нама Бога, ни његове љубави вечне.*

„Ако ко каже, да љуби Бога, којег не види, а мрзи брата свога, којег види — лажа је“.

А ево, како нас још о љубави учи велики Бог: „Љуби Господа Бога свога свим срцем својим и свом душом својом и свом мисли својом“. Ово је прва и највећа заповест. А друга је као и ова: „Љуби ближњег свога као самога себе.“ Зато: „Имајте љубав међу собом. Љубите непријатеље своје, благосиљајте оне, који вас куну, чините добро

онима, који на вас мрзе и молите се Богу за оне, који вас гоне. Јер ако љубите који вас љубе, какову плату имате? Не чине ли то и цариници?“ За то, дакле, „ако принесеш, дар свој к олтару и онде се опоменеш, да брат твој има нешто на те, остави онде дар свој пред олтаром и иди пре те се помири с братом својим, па онда дођи и принеси дар свој. Јер ако опраштате људима грехе њихове, опростиће и вама отац ваш небески, ако ли не опраштате људима греха њихових, ни отац ваш не ће опростити вама греха ваших. Све, дакле, што хоћете да чине вама људи, чините и ви њима, јер је то закон и пророци. Не судите, да вам се не суди.“

Ето, такову љубав имајте међу собом и онда — благо вашој души, благо цркви, школи и народу српском!

Старешине српске, народни главари, вама се обраћам: *ви овакову љубав међу собом имајте и слогу народну сејте*, јер у противном случају стигла би вас народна клетва, а ова се до Бога чује. „Ви сте со земљи, ако ако со обљутави, чим ће се осолити? Она већ не ће бити ни зашто, осим да се проспе на поље и да је људи погазе. Тако да се светли ваше видело пред људима, да виде вапа добра дела и славе оца вашег, који је на небесима. Родите, дакле, род достојан покајања“, јер, знајте, последње је настало време и „секира код корена дрвету стоји, свако, дакле, дрво, које не рађа добра рода, сече се и у огањ баца. Жетве је много а посленика мало.“ На посао, дакле, браћо, дванаести је час!

Мучи вам душу и радост духовну мути и *немаштина* ваша. Но овде нас овако соколи глас Јеванђеља Божја: „Не брините се говорећи шта ћемо јести, или, шта ћемо пити, или, чим ћемо се оденути? Јер све ово незнабошци ишту; а зна и отац ваш небески, да вама треба све ово, него иштите највише царства Божјег и правде његове и ово ће вам се све дати“. А земаљско благо и иметак ваш кренућете напред са *више рада и труда, чувања и штедње*. Невољнима и беднима пак овако говори Господ: „Ходите к мени сви, који сте уморни и натоварени и ја ћу вас одморити“.

Мучи моју душу и радост ми духовну мути у многоме нехришћански живот ваш. Грешите много о заповеди Божје. *Употребљујете име Божје у залуд*. Псујете Бога, створитеља,

свеца, анђела, веру, закон, крст и свето. А чујте, како нас о томе учи Господ: „Не погани човека што улази у уста, него што излази из уста, оно погани човека. За то и хоће за сваку празну реч, коју реку људи, дати одговор у дан страшнога суда. Не куните се никако: ни небом јер је престол Божји, ни земљом, јер је подножје ногама његовим, ни Јерусалимом, јер је град великога цара. Ни главом својом не куните се, јер не можеш ни длаке једне беле или црне учинити.“

Мучи моју душу и радост ми духовну мути, што многи не раде шест дана а седми да пошвете Богу. На прн наш образ хришћански одвећ нас мало долази ка цркви на молитву Богу. Па и овде, пред лицем Божјим, многи не владају се часно: разговором, жагором, па и смејом чак вређају Бога. А за оваке овако говори Господ: „Дом мој дом молитве нека се зове, а ви начинисте од њега нећину хајдучку.“

Слабо вас и деца поштују ваша: Бога се не боје а људи не стице. „Настало је последње време, не поштује млађу старијега, девер снаји о срамоти ради а брат брата на мејдан зазива.“ Онако и не ће, по Божјој речи, дуга века и срећни на земљи бити.

Хоћете убојство па и убиство по каткад да учините. Та ево скоро мал' не погибе момак један из угледне земљеделске наше куће. И ви то зовете: дечји несташлук!

Прелјубе има међу вама преко сваке мере. Сведок су томе толики бракови дивљи.

Чује се овда и онда, да по неки хоће и туђе да дира, па и лажно на другог сведочи а и шуђе да пожели.

И све то мучи душу моју, духовну радост ми мути.

Но више свега жалости душу моју, што нисмо браћа, што нисмо браћа сва на окупу данас. Заблуда грешна: јерес назаренска задржа их дома. Не знају они за дивно славље ово, не слушају гласа, поуке и утехе матере цркве, на крст часни пљују а икону свету ногама газе. Беже од видела Божја. Не радују се Божићу, не веселе Ускрсу, не пале воштаницу свећу, не преливају гроба родитељима својим, нити њима молитве чате, не кувају кољиво слатко — знамење ускрса нашег — нити свѣге водице Божје, да се не напоје њоме а ради здравља и живота дуга. Не пропростиру Божићну сламу, нити месе чесницу

слатку — то знамење слоге и љубави наше. Не знају за крсно име свето, да ономе који га слави, и помаже. Немају и неће да знају за духовног оца и пастира свога, а казано је: „Ударићу пастира и овце од стада разбећи ће се.“ О, та иде неком, браћо, у рачун ово а очито је на нашу пропаст то, да нам се народ и духовно стадо не свија око свештеника свог каоноти чела рој око матице своје. Очи им обневиделе па им потавнео овај златни и часни крст на кули црквеној — то знамење спасења нашег. Заборавише на онај поклич Косовски: „За крст часни и слободу златну“. Немају крста часног па немају ни слободе, они су у роиству и мраку душе своје. Крст наш часни дао нам је слободу српску а слобода очувала Српство. За то и живи Српство и Православље у Српству. Проклет ће бити и пред Богом и пред људима, ко тражи спасење ван ова два знамења!

„За то“, браћо, „чувајте се од од лажних пророка, који долазе к вама у оделу овчијем, а унутра су вуци грабљиви“. А знајте, да Бог више пута и куша верне своје: „Јер треба и јереси да буду међу вама, да се покажу поштени, који су међу вама.“

Још жалости душу моју и данашњу духовну радост ми мути, што дознајем и разбирам, да је неке обузела жудња нека за сеобом. У туђој руци изгледа комад и већи и слађи. Тражи се преко леба погаче, а заборавља се, да „ко се сели, тај се не весели“. Не чините тога, браћо драга, грешите сени својих отаца.

Та, света је ово грудa, на којој стојимо и која на нас хлебом храни, а осветише ју оци наши мученички проливином крвљу српском, па не може бити, да из толике проливиене крви и муке српске не никне једном и лепше цвеће.

О, та разбиће се једном облаци ових тешких дана, умукнуће рика громава љутих и грануће оно јарко сунце топлије и сретнијих за Србина дана! Глас из гробова предака ваших довикује вама, деци својој: „Не остављајте гробова отаца ваших. Не било вам просто!“

А као да чујем и речи Божје: „Јерусалиме, Јерусалиме, који убијаш пророке и за сипаш камењем послане к себи! Колико пута хтедох да скупим чеда твоја, као што скупа кокош пилиће своје под крила, и не хтесте! Ето ће вам се оставити ваша кућа пушта!“

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

Споменух тугу, која у потаји мори моју душу, но весели се срце моје и слатком надом, а ту слатку наду будите у мени ви, примерне старешине, добри оци и матере, честити Хришћани, који се Бога сећате и Божјим ходите путем, који се међу собом називате и слажете, децу своју на добро учите, за добар пример сваком стојите. Слатка је нада у срцу моме и са чврсте вере ваше, јер за потоњу годину свако је од вас показао, да му је вера света, нити се огрешио о светињу тајне брака. А има и друких знака. „Нека очисте,“ дакле, „стари квасац, да буде ново тело.“

Господе, Боже отаца наших и св. мајко Божја, чије Воведеније славимо данас, *овеведи* и нас у храм твој свети, да што боље познавамо тебе, отвори нам двери љубави и слоге на славу твоју и спасење наше: разбраћено збратими, несложно слогом утврди, заваћено загрли — *скини са нас Косовску клешву*, благослови и освети нас, наспори и умножи њиве и ливаде наше и по њима од сваке руке благо, даруј нам снаге и здравља телу и души, покажи нам, Господе, путове своје, научи нас ходити стазама твојим, просвети и умудри Духом нас светим, да се теби молимо и једано уздамо у тебе, разлагали сваку тмину око нас и огреј нас твојим јарким сунцем, *да у светлости Јеванђеља твог познамо тебе Боже жива и кога си послао Исуса Христа*. Амим.

О наклоности к сумњи у своје ближње

ОД ДРА РОЗЕНМИЛЕРА.

Превео с њемачког Милан Поповић.

(Свршетак.)

II. То несретно расположење душе обично проистиче дјелимице из готових жалосних искустава, дјелимице из претјеране и неразумне опрезности и смотрености, дјелимице из страха и бојазни, дјелимице најпошље из свијести о својем погрешном или баш порочном мишљењу.

Једнострана жалосна искуства, претрпљени болови преваром и обманом, код многих су људи извор, из којег потиче њихова наклоност к неповјерењу и сумњи у друге; али од свих који су неповјерљиви и који сумњају заиста ово су они, који највише заслужују опроштење и искрено сажаљење; несрећници, које је крута судба и оскудица у познавању свијета и људи испред бољих људи провела, и невјерним издајцима и

варалицама на плијен дала! Они који су са срцем, које је може бити створено за најљежније осјећаје пријатељства и благонаклоности, ступили у радни живот, и сваком, који им је са привидном љубављу на сусрет изишао, одмјерили мјером своје добротe и истом се тада нађоше ужасно преварени — нађоше се преварени од таквих људи, који су најниже користољубље покрили с одјећом љубави и пријатељства, стиштањем руке и грљењем их издали и њихово непристрасно повјерење најсрамотније злоупотребили. Зар је чудо, што се такви преварени, злостављени људи, који су међу разбојнике пали, који им силом из срца отргоше најљепша човјечанска својства, зар је чудо, што су се с црном тугом сами у се удубили, и жалосном сумњом испунили? — Ах, коме пође за руком, да таквог несретника са свијетом измири и опет му поврати изгубљено повјерење у друге и вјеру у боље човјештво — тај је племенито, заслужно дјело учинио.

Да међутим, у колико је више могуће, избјегнемо такве обмане, треба да при прелазу из година искрене и безбрижне младости к марљивом учешћу у заплетеним пословима животним, у којим додуше се користољубље и претварање своје презирне улоге играју — треба велим да се са захвалношћу послужимо савјетом разумних и искусних људи, како би на тај начин с мудро опрезношћу радили.

Али на жалост тај се савјет више пута злоупотребљава, с опрезношћу се претерује и на тај се начин отвара ново врело сумње. Разумна опрезност изискује да ми не просипамо своје повјерење, и да се не препуштамо свакоме, који нас предусрета с лицем благонаклоности и спољашњим изразом пријатељства, већ да прије свега испитамо и да се по разлозима разума одлучимо за или против пријатељске сазе с другима. Пређемо ли с тим на сумњу, која код сваког претпоставља да намјерава обманути, ускраћујемо ми другима без основа повјерење што га они заслужују; на тај начин не схваћамо савјета мудрих, а то што нам је дато за науку, претварамо у лудост.

Та претјерана опрезност обично се сједињује са страхом, и у том сједињењу даје сумњи нове хране. Докле гајимо повјерење у себе, докле осјећамо снаге, да се стално противимо неправедним нападајима других, или да с племенитом храброшћу подносимо увреде, које су нам други

без наше кривње нанијели и од којих се није смо кадри били одбранити; докле не презиремо поклоне наше среће, али више их такођер не цијенимо, но што се они као нестална и пролазна добра заслужују да се цијене, докле са живим освједочењем знамо да судба и пакост разаравају додуше спољна дјела наше среће, али нигда не могу доћи до наше унутарње светиње: — о, све дотле у нама се заиста неће увријешити никаква наклоност к сумњи. Али у толико је страшљивац наклоњенији к томе. Осјећајући своју слабост и правећи првелику претставу о снагама других, он свугдје види могућност, да му се може нашкодити, и та врло жива претстава о могућности, која га увијек занима, неопажено се црета у вјеројатност. Он се црета, да би се други у толико лакше послужили својом снагом, у колико им се он мање може противити.

Та брига бива у толико већа, у колико је сам човјек мање чистог срца. Да, свијест о својем погрешном или баш порочном начину мишљења више је пута нечист извор сумње. По себи самим обично и друге судимо. И ко се сада влада само по ниским чулним нагонима а никако не схваћа биће и дјелатност чистијег духа, тај заиста не може имати никаква појма о том, како су други могли под водством племенитијег духа нешто добра учинити, не узимајући при том онајвише у обзир своје користи или подмирење чулног нагона. Баш код својих најбољих предузећа он бива тада у толико неповјерљивији, у колико он скривеније намјере користољубља претпоставља. Само племенит човјек може како треба цјенити племенитост душа других; то је сину користољубља, како апостол каже, лудост и то он није у стању појмити. Ко је непоштен на ријечи и дјелу лаже и вара, како би тај имао појма о истинитости поштењака, кому је његова дата ријеч драга и света као најсвечанија заклетва? Ко пусти узду ниским насладама, како би тај могао вјеровати у невиност и чистоћу срца код других? и ко пријатељство других само тада тражи и дотле тражи, докле се нада да ће отуд користи извући, како неби тај и оне, којима као пријатељ ласка, држао исто тако за користољубиве и невјерне?

И тако су дакле једнострана, жалосна искуства, неразумна и невјешто употребљена правила опрезности, страх и кукавичлук, и на крај

крајева свијест о својим погрешкама и порцима, најодличнији извори, из којих обично произлази наклоност к сумњи, или наклоност, да без основа рђаво о другим мислимо. А сада ћемо истраживати, како то утиче на наше задовољство и наравствено понашање.

III.) Ми смо прије назвали расположење душе, које је тим произведено, проклетим расположењем; и то је с тога, што оно поткопава мир људски, огорчава животни ужитак и тјера га у несрећу, од које он бојажљиво бјежи.

Је ли истина — и ми би оног морали сажаљевати, који неби из свог искуства потписао ту истину — је ли дакле истина, да ми тек тада искреније осјећамо вриједност среће, која нас срета, да она истом тада постаје блаженством, које смо осјећали и уживали, ако се болећиво срце с нама томе радује: како ријетко радостан мора бити тада онај, кога његова сумња лишавала тог учешћа? Он, кога је срећа оставила, сам осјећа свој бол, који не ублажава њезна утјеха љубави и пријатељства благонаклоњеног срца; пошто га је срећа потпомогла, он добија само нова средства за наслалу, сам не учествујући у потпуној наслади. Он је међу људима сам у свијету, попут несретника, који, пошто су га прогнали из људског друштва, свој живот провађа у дивљим пустарама. Да, судба му је жалоснија, него ли пустињачка. Овај се додуше ничему не нада од људи, али он их се никако и не боји; онај их се напротив боји без наде. О сиромашног човјека, кога његова наклоност к сумњи завађа с човјештвом, који свугдје води и боји се непријатеља своје среће! Тешко њему, ако је он тако дубоко пао, да је искорјенено свако човјечије осјећање из свог срца, да му не треба учешће других и тешко му и тада, ако он има још човјечијег срца, и за то нигдје хране не налази!

Нијесу мање погубљена дјеловања оне проклете наклоности к сумњи с обзиром на наравственост. Убитачна осуда, коју у тишини над другим изричемо, неће увијек остати само помисљена, већ зацјело и више пута изречена, и тиме ће привести сва зла и гријехе, које оговарање замеће.

Ипак претпоставимо да је та осуда само помисљена: ипак ће човјеку, који је одан таквој жалосној помисли, тешко и немогуће бити, да ради правично и добро, као што би према дужности требао, према другим људима; та ће га

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

помишао може бити више пута навести на неправедна и немилосрдна дјела.

По ријечима познате библијске историје сумња је Саула навела да неправедно гони Давида; сумња је навела Ирода да поубија невину дјецу; сумња је створила тиране, који су права људска ногама згазили и безаконим самовољом и мрском свиропошћу бјеснили. Па колико се неправедности почини тиме у свагдашњем животу у пријатељској кућној и брачној вези, колико болних суза потекну у тишини, које је сумња изазвала!

IV) О с тога, ко у себи опажа наклоност к претјераном неповјерењу и сумњи у своју сабраћу, нека с марљивошћу, ревношћу и бригом ради против те проклете наклоности.

Нека помишља, да онај, који сумња, држећи да је свако способан за превару, полази с те претпоставке, која човјештво понизује и без основа је.

Додуше увијек има људи, који, свладани користољубљем и страстима, само помишљају на превару и неправду; али ко може порећи, да свугдје има и племенитијих, бољих људи, који ће рађе неправду претријети, него ли неправду учинити.

Покажите ми оно доба, које поред харања самољубља, себичности и грубог дивљаштва није стављало и дјела доброте, човјечје љубави, великодушности, племените храбрости?

На страну с једностраним познавањем људи, које срца сужава, око за добро затвара, а поглед изопштрава, да пропиша недостатке, погрешке и пороке!

На страну са себичном мудрошћу, која се оружа на поштеног, да би неправедног савлада!

Осим тога онај који сумња, обично ради и против свог циља. Ако би се ипдје дала замислити разумна сврха сумње, то би била та, да што сигурније избјегнемо обмане других и зла, којих се бојимо. Али наклоност к сумњи заиста није средство к постизавању те сврхе, већ шта више удаљава од ње. Није ли сумња скоро увијек спојена с плашљивом бојазни? па има ли мучнијег осјећања од ње? Није ли она сама по себи веће зло од оног, чега смо се бојали? Зар сумња не води злу, које хоћемо да избјегнемо.

Неосновано повјерење обично шкоди исто толико, колико користи разумно повјерење. Ништа не зближује срца к срцу као повјерење. Повјерење усправља палог, буди успаване снаге, по

тиче на племенита дјела. Али ништа не удаљује пријатеља од пријатеља више од неповјерења. Неповјерење палог дубље притискује у прах, слаби сваку снагу и често потиче људе, који су иначе били поштени, да постану варалицама. То је још и тад случај, кад се људи, којих начела у добру још нијесу учвршћена, осјећају увријеђени незаслуженим неповјерењем и распањени на освету.

Гледај, да ти срце буде све чишће и чишће, и да будеш заиста вјеран и вјерно благонаклоњен према другима! Докле год имамо темељ тој добротворној вјери у своме срцу, немогуће је изгубити вјеру у човјечју доброту. И нек се наше повјерење кашто злоупотреби, ипак ћемо имати снаге, да ублажимо осјећај због нанешене неправде. Ми ћемо у себи самима наћи надокнаду за губитак пролазног добра; у себи самима имамо ми такво добро, које никаква пакост људска — никаква бурна судба није кадра ишчупати.

Допусти нам, о Боже, да с непрестаном ревношћу за тим добром тежимо, које нас овдје уздиже изнад судбе, а тамо је наше блаженство!

О тајни причешћа и о свршавању Литургије.

Превео: Григорије А. Николић, парох Иршких.
(Наставак)

Чланак 3.

Још неке примедбе о просфорама, које се употребљавају на литургији (Къ Чит. Извѣст. Дополненіе). — Је ли могуће служити литургију, ако нема потпунога броја просфора (5 просфора)? Шта треба чинити, кад не би било просфоре Богородичне? — Може ли се служити литургија на просфорама, освешћенима на свеноћном бденију? Ако свештеник примети неке недостатке у предложеном агњу за време свршавања литургије, може ли он извадити нови агнец из просфоре, из које већ су извађене частице у част светих, и др. Може ли се у случају потребе служити на просфорама без печата или знамења? Шта ваља чинити, кад би дате просфоре ради литургије биле још вруће?

§. 73. Обично за литургију треба пет просфора с изображењем крста и обичај тај узакоњен је на московским сабору 1666. године: „наредити свима поскурачама, да просфоре печате печатом крста“ (Доп. къ Ист. А.

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

Т. V, стр. 460, 486. Слич. Патр. Андриана Указан. стр. 16). Осим тога још у крајевима бивше Кијевске Митрополије од давнина постоји обичај, да су од тих пет просфора четири су с печатом св. крста, и пета под именом Богородичне с изображењем монограма Божје Матере $\left[\frac{\text{M}}{\text{ра}} \right]$. Служити на једној просфори или на две и шта више на четир код нас се у опште забрањује. Но у случају неизбежне потребе, кад би на пример требало причестити кога на самрти, а у залихи дарова не би било, то свештеник може одслужити и на једној просфори, јер ради тајне Евхаристије само треба единз хлѣбз (1 Кор. X, 17), па дакле и једна само просфора (Упор. уроки по про- стран. Катихизису, Титова, выпускъ 3-и 1897 г., стр. 213). У том случају како св. агнец, тако и частаце могу бити извађене из једне и исте просфоре, јер последње се могу водити из крајева те исте просфоре, који остају после вађења агнца. — Свакако, то може бити допуштено у случају особите потребе. Најбоље је, да би се избегле сличне околности, свештенику чувати у току сваке недеље неколико у залихи просфора у цркви, да се њима користи при сваком случају и потреби.

§. 74. Ако би се догодило, да се при броју пет просфора, агнец, извађени из једне просфоре, покаже у чему год да не одговара своме назначењу, пошто би га ваљало заменити другим, то, извадивши агнец из друге просфоре, свештеник је дужан за тим из следеће треће просфоре извадити частицу у част Богородице, из четврте у част девет чинова, а из пете за живе и мртве. Ако би при том потребно било служити замо на три просфоре, то по вађењу из једне св. агнца, из друге ваља водити частицу Богородичну и у част девет чинова, а из треће за живе и мртве, или пак, извадивши из друге частицу у част Богородице, а из треће у част девет чинова, остале частице може водити из крајева једне или друге просфоре, како је згодније, и т. д.

§. 75. Тим више, на основу свега рече- ного (§.§. 73, 74), свештеници не треба да се збуњују, ако не би случајем, у броју пет просфора, било просфоре тако зване Богородичне. У таком случају Богородична част може се извадити из обичне просфоре, као што се то свршава од памтивека у Москви и у

другим местима Русије и у земљама, где православни живе.

§. 76. Служити на просфорама, освећенима на свеноћном бденију, не дозвољава се „по правилу црквеноме“ (Вид. *Слѣжѣвникъ посѣд. всеночн. вѣчній*). Но у крајњој потреби, ако би се, на пример, остављене ради литургије просфоре показале незгоднима за свршавање тајне, а служити би се морало пошто по то, нарочито, на пример, ако би било причесника, који неопходно осећају потребу у причешћу, или би ваљало служити о великим празницима, сред огромнога стецишта народа, и при том освећене на свеноћном бденију просфоре биле би потпуно згодне ради свештенодјејства, то, свештеник може узети једну од њих за св. агнец, и служити по обичају.

§. 77. Што се тиче такога случаја, кад би ваљало извадити нови агнец место пређашњег, који се показао да не одговара своме назначењу, после тога, како су из осталих, налазећих се на лицу четир просфоре, извађене частице у част Божје Матере или девет чинова, а такођер за живе и мртве, то ни у Уставу ни у пракси црквеној водити св. агнец из тих последњих просфора ни у ком случају не одређује се.

§. 78. Најпосле може бити и тако, да по погрешци или по недостатку, могу бити предложене ради литургије просфоре без знамења; тада, аке се не може исписати на просфору знамење, свештеник може служити и на такoвима. Само ради тога он је дужан на свакој просфори учинити копљем одговарајућа знамења крста и за тим остало све свршити по уставу, по обичају.

Бива кад што и тако, да по неком узроку приносе у цркву ради свршавања литургије просфоре тек испечене, сасвим вруће. — Кад свештеник не нађе могућности до тога времена причекати, док се оне охладе, то по древноме уставу он може извадити св. агнец и из вруће просфоре на свом месту на проскомидији, разрезати (или пожрети) га на 4 части по обичају, и за тим ради охлађења положити га на дискосу тако, да је знамење доле. А кад за тим буду изговорене речи: *повѣднѣю пѣснѣю поюще, копѣюще* . . . то „овде ваља преврнути га (агнец) крстом горе, и тако почети освећења молитве“ (Влди: *Лѣвовскій слѣжѣвн. 1666 года* стр. 150)

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

Чланак 4.

www.unilib.rs Учит. Извѣст. (продужење.) — О случајевима, који се могу догодити на литургији с вином, као материјом крви Христове. Шта је дужан чинити свештеник, кад сазна, да је у чашу уливена само вода, а вина у њој нема, и како је на по се дужан поступати кад сазна о том пред освећењем св. дарова или у време освећења и после овога? Шта да чини с водом у случају, кад свештеник улије у чашу само њу, а заборави улићи и вина у чашу на проскомидији, а требао је улићи у чашу воду заједно с вином? Шта да чини, ако свештеник на проскомидији улије у чашу само вино, а воде улићи заборави? Општа упутства да се избегну означени случајеви у сумњи. Може ли се осим на црвеном вину служити литургија на другом каквом вину белом, жутом и т. сл.? Која су најбоља црвена вина ради литургије?

§. 79. Ако свештеник примети, да вина у чаши нема, него се у њој налази само вода, то, ако ово буде непосредно пред освећењем св. дарова, у таком случају потребно је излити воду ту у какав чисти и прилични суд, и за тим опет улићи у чашу вино и мало свеже воде (као и на проскомидији), говорећи обичне речи: и акіе єдинѣ ѿ коннѣ копїемѣ прокоде рєвра емѣ... и т. д. За тим свештеник је дужан вратити се к тим речима: такожде и чашѣ по вечери глагола . . . и за тим све остало свршити, као и на обичној литургији, по уставу. Тако исто дужан је поступати свештеник, ако сазна, да вина нема у чаши и после изговорења речи Христових: (пїтє ѿ нєм вси), а такођер и у почетку литургије или при крају проскомидије у напред до освећења св. дарова речима: и сотвори оубо хлѣкѣ сєй... и т. д. Само у тим случајевима потребно је продужење литургије почињати свагда од онога места, на којем се свештеник зауставио ради уливања вина и нове воде у чашу. Само собом разуме се, да за све време уливања новог вина, народ у цркви ваља да буде забављен појањем или читањем, или поуком, и т. слич. као и при измени агнца, по показаноме (упореди више §. 68).

§. 80. Ако свештеник сазна, да је у чаши само вода, а вина нема, у време самога освећења дарова, по освећењу хлеба, то усумивши вино у чашу са свежом водом по показаноме (вид. више §. 79), он је дужан за тим отпо-

чети од тих речи: такожде и чашѣ по вечери... и за тим осветити чашу по обичију. Слично овоме дужан је поступати свештеник, ако сазна, да у чаши нема вина, него само воде, у време самога причешћа. Само при овом, дошавши до молитве: помїнающе оубо... свештеник је такођер дужан поновити (тихо) твоѣ ѿ твоихѣ... и при том дићи чашу (саму без диска). За тим молитва: ещє приносимѣ тебѣ и т. д. А на тај исти начин (као и у случају одељенога освећења самога агнца) свештеник је дужан поновити при том молитву: Господи, иже прєсвѣтаго твоєгѣ Дсха... с обичним стиховима три пута, и осветити одељено само чашу, благосиљајући је и говорећи: И сотвори оубо еже въ чаши сєй † чєснѣю кровь Хрїста твоєгѣ † прєложивѣ Дсхомѣ твоимѣ свѣтимѣ †. За тим се читају остале молитве до причешћа или до онога места, на ком се стало са литургијом, и свештеник се причешћује и довршује литургију, као и увек по обичају.

§. 81. Што се тиче воде, која може остати по изливењу њеном из чаше у случају, ако би она само била налита у чашу на проскомидији, то такову не треба просипати ма где, но најбоље је употребити је на испирање чаше после причешћа и на тај начин побожно је употребити, као и хлеб, који остаје у оном случају, кад он будући одређен ради тајне, остаје неосвећен, усљед неких недостатака као што је показано више (упор. §. 69).

§. 82. Ако свештеник заборави линути воде у вино на проскомидији и сети се о овом до освећења дарова, тада је потребно одмах линути мало воде у чашу, говорећи: єдинѣ ѿ коннѣ копїемѣ рєвра емѣ прокоде и акїе изыде кровь и вода, и видѣкѣмѣ свидѣтельствѣва и т. д. А ако се свештеник сети овом и не лине воде како треба, то ће сагрешити смртно. Но кад се он сети о том по освећењу дарова, то у таком случају улићи воду већ није потребно, него само се она улива на свом месту у својству топлоте, и за тим се свршава причешће по обичају.

§. 83. Само собом разуме се, да би се избегле све указане сумње и друге сличне препреке, свештеник, а тако исто и ђакон дужни су строго пазити, да све, што се односи на уливање вина и воде у чашу, свагда чине на свом месту по уставу под строгошћу греха смртнога. А на тај исти начин свеште-

ник је дужан пазити, да вино, предложено ради литургије, буде црвено, лепо, не кисело, не плесниво, не покварено и т. слич. (Учит. Извјест.). А нарочито при том потребно је избегавати да служи на воштачким винама, макар и добрим и лепим, јер та вина више свих других одликују се спиритуозношћу и осим тога највише праве се од разних вештака (Упор. више одс. IV. чланак. 1. §§. 60—62).

(Наставиће се)

ЛИСТАК.

Белешке из црквено-школског и просветног живота.

У Митрополији Карловачкој.

(Његово Високопреосвештенство, господин епископ Мирон) бавио се прошлих дана у Загребу, присуствујући седницама земаљскога сабора.

За време свога борављења у Загребу благоизволео је високопреосвештени, у пратњи са г. игуманом Амвросијем Павловићем, одликовати својом посетом тамошњу српску автономну основну школу. Учитељ г. М. Грујић поздравно је випреосвештенога, на који поздрав је исти благоизволео отпоздравити и рећи, да му ова школа на срцу лежи и да се радује сваком њезином напретку. После кратког предавања био је испит из веронауке, земљописа, историје, рачуна и појања, те је на поласку г. епископ изразио своје потпуно задовољство, како у погледу дисциплине и марљивости школске деце, тако и у погледу рада наставника.

(Поклон.) Випреосв. г. *Мирон Николић*, епископ Пакрачки, поклатио је Загребачком „музеју за умјетност и обрт“, који ће се у посебним просторијама земаљ. обртне школе у Загребу отворити за публику, веома интересантну стару ладницу, која потече из друге половине осамнаестог века из Румунске, а украшена је кожним, свиленим и металним орнаментима.

(Катихетски испит.) Јереј г. *Радослав М. Грујић*, лични помоћник у Земуну, приступио је 29 новембра о. г. писменом, а сутра дан усменом испиту за оспособљење катихета на средњим школама, те је по *једногласном* решењу испитне комисије испиту задовољио.

(Прелазак у св. Православље). Са неких страна добијамо извешћа о прелазима из других вероисповести у православну, а о неким читамо у другим листовима. Пошто не добијамо о свима случајевима прелаза директног извешћа, а јер се не можемо увек

ослоњити на сигурност извешћа других листова, то и не региструјемо поједине случајеве прелаза у Св. Православље. Најбоље би било, кад би из канцеларија сл. епархијских власти могли бити концем сваке године снабдени са сумарним извешћем о тима прелазима, што би било и нужно и са свим у свом реду.

(Дар српској школи). Познати родољуб и пријатељ српске школе г. *Евген Думча*, градеки начеоник у Сентадреји, дао је српској школи у Чину, у Будимској дијецези, 200 круна на дар. Нека је хвала добротвору српских школа!

(Др. *Емилијан пл. Радић*) покренуо је у своје време парницу против манастира Месића тражећи, да му манастир изда плату и друга потраживања за оно време, кад је ван манастира — као „слободан клирик“ зар — живео. Тражбина је гласила на 16 000 круна. Ствар је сад коначно решена грађанским путем код кр. курије у Будимпешти, и — Радић је са својим потраживањем одбијен.

У Србији

(Ректор Велике Школе). Поводом оставке г. Николе Стаменковића, изабрао је академски сенат за новог ректора Велике Школе професора г. *Косту Главинића*.

(Доцент Велике Школе). Министар просвете потврдио је избор *дра Станоја Станојевића* за доцента на Великој Школи. Професорски збор филозофског факултета Велике Школе једногласно је изабрао већ давно г. *дра Станојевића* за доцента, али тај избор је тек сада потврђен. Данашњем министру просвете у Србији г. *Мариновићу* може и овај његов акт служити на част, јер је г. *Станојевић* заста добра аквизиција за Велику Школу. Г. др. *Станоје* је син познатог Новосадског леџника г. др. *Лазе Станојевића*.

(Библијотекар Велике Школе). За библијотекара Велике Школе постављен је г. др. *Каменко Суботић*, син упокојеног пароха Батајничког Милана Суботића.

(Професор Војне Академије). На место г. *дра Милана Пећанца* постављен је г. др. *Миленко Веснић* за хонорарног професора међународног права у вишој школи Војне Академије.

(Добротвор српске просвете.) У Пожаревцу у Србији умро је пре више година трговац Илија Р. Томић-Босанац. У своме тестаменту, који је тек недавно потврђен од тамошњег суда, оставио је 30.683 динара за подизање школа. 18.000 динара оставио је за подизање српске гимназије у Сарајеву, који ће новац управа државних фондова исплатити Сара-

WWW.UNIL
У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А
Б
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

Јевској црквеној општини, кад докаже да је образовао фонд пок. Тузлића с којим се има спојити Томићева оставина, и да је отпочето зидање те гимназије. Осим тога оставио је по 500 динара фондовима ђака поновних школа у Великом Градишту и Пожаревцу, 1000 динара цркви Великоградштанској, а све остало на зидање основних школа у Пожаревцу. Нека је вечан спомен овоме честитој трговцу родољубу!

Разне белешке.

(† Марија Чуповић.) Пишу нам из Сиска: Дана 20. новембра (3. децембра) 1900. преминула је у Сиску, код кћери своје госпођице Марије Чуповић, равнајуће учитељице женске стручне и гласбене школе у Сиску, 74. годишња старица *Марија удова Чуповић рођена Босанац*.

Покојница беша супруга у години 1883. преминулога ревнога службеника олтару Божјега и савеснога радника на пољу наше народно-црквене автономije Александра Чуповића, пароха Раићкога и протопрезвитера новоградшкога.

Свесна својих дужности, умела је покојница као примерена супруга и пожртвовна мати однеговати Српству лени низ умнога подмлатка, оставив након себе крај горе споменуте кћерке синове си: Др. Драгутина Чуповића, кр. свеучилишног професора у Загребу, Др. Тодора Чуповића, управитеља кр. котар. суда у Кореници и Др. Платона Чуповића, одветника у Новој Градишци.

Нека је овој честитој сурузи српскога свештеника и пожртвовној матери **вѣчна памѣть**.

Нове књиге.

НАУКА О БОГОСЛУЖЕЊУ ПРАВОСЛ. ЦРКВЕ

или

ПРАВОСЛАВНА ЛИТУРГИКА

саставио Александар Живановић, прав. свећеник, кр. проф. одобрена одлуком св. Архијерејског Синода Митрополије Карловачке, — може се добити код управе Срп. Ман. Штампарије по 1 К. 20 п.

ЗВАНИЧНИ ОГЛАСИ.

Бр. Е.К. 252. ex 1900.

2—3 170

СТЕЧАЈ

Расписује се стечај на парохију I. разреда у Слушници, протопрезвитерата будаштанског. Рок компетовању траје до 14. (27.) децембра 1900.

Из седнице Епархијске Конзисторије, држане у Пашком, 2. новембра 1900.

Михаил

Ad бр. К. 1037/690 ex 1900.

173 1—3

СТЕЧАЈ.

На упражњено место систем. парох. помоћника у Шиду са платом V. разреда осим стана. Компетенти имају своје прописно инштруиране молбенице надлежним путем овој конзисторији до укључиво 20. децембра по ст. кал. о. г. поднети.

Из седнице архид. конзисторије, држане у Карловцима 28. нов. (11. децембра) 1900.

Георгије с. р.

Патријарх.

Ad бр. К. 1053/691 ex 1900.

174 1—3

СТЕЧАЈ.

На упражњено парох. место III. разреда у Јамени. Компетенти имају своје прописно инштруиране молбенице надлежним путем овој конзисторији до укључиво 20. децембра по ст. кал. о. д. поднети.

Из седнице архид. Конзисторије, држане у Карловцима 28. нов. (11. децембра) 1900.

Георгије с. р.

Патријарх.

Ad бр. 124. и 130./М.Ш.О. ex 1900.

172 1—3

СТЕЧАЈ.

На упражњено место редовне учитељице I. и II. разреда, при овдашњој средредњој основној женској школи расписује се стечај.

Плата је учитељици 1240 круна — у коју је и награда за повторну школу урачуната — и 160 круна станарине, с правом на петогодишње доплатке од 100 круна.

У свези са овим расписује се стечај и на ново установљено, евентуално за стално проглашено учитељско место на овдашњим селиштима Чичови, са годишњом платом од 800 круна, с правом на петогодишње доплатке од 100 круна, слободан стан и огрев. У плату је урачуната и награда за држање повторне школе. На ово место могу компетовати и мушки и женске.

Рок стечају траје шест недеља, рачунајући од првога уврштења стечаја у „Српском Сиону“. Потребним прилозима снабдевене и прописно биљеговане молбе имају се у одређеном року председништву овога Одбора поднети.

Из седнице м. Школског Одбора држане у Сомбору 30. октобра (12. новембра) 1900. год.

Стефан С. Илић
перовођа.

др. Ст. Ђурковић
председник МШКО Одбора.

ДРУГИ ОГЛАСИ

ДАВИД ЂУРЧИЋ, Нови Сад,

јавља својим поштованим муштеријама да је своје стовариште материја за владичанска и свештеничка одела, које је како је познато и до данас у великом избору водио, данас јако повећао.

Дубл, листер, шевиот, камгари, алашин, атласин, трикостен, перувијен и доскин, а тако исто и штофове за **деаке** држим искључиво, немачку робу, цене су 2, 2'50, 3, 3'60, 4'20, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11 и 13 фор. по метру, а гарантујем за чисту вуну и постојану боју и то за све цене па и за онај од 2 форинта. — Особито лаке а при том постојане материје за летња одела од фор. 1'70, 2, 3, 3'60, и 4'20 по метру. — **Свила лила, црвених и црних** за мантије од 3, 5'60, 7, 9 и 12 фор. по метру. — **Појасева** у црвеној, плавој, лила и црној боји у 5, 13, и 17 сантиметара широких по фор. 1'50, 3'60, 4'20, и 4'80 по метру. — **Свила за поставе црвених, лила, плаве и црне** то од фор. 1'50, 2'75, 3'60 и 4'50 по метру. Вунене и памучне поставе имам у свима бојама као год и свиле. — За поставе за **деаке свиленог плиша** у црној, плавој и црвеној боји од фор. 1'80, 2'40, и 3'60 по метру. — За **камилавке** свиленог сомота у црној и у прописаној затворено плавој боји од фор. 2'40, 3'30, 4'50, 5'50 и 6'50 по метру — За **панакамилавке** држим искључиво по мени лично у Москви изабрани руски кокорави крестон, вунени по 2 фор., свилени од 5'50, 8 и 9 ф. по метру. — Све горенаведене ствари држим свагда у великом избору и то за сада у мојој трговини платна а по потреби пренећу у засебан дућан у моју другу кућу број 1408., а дајем на почек и на месечне отплате, а могу и зготовљена одела лифтеровати. — Мустре шаљем само на изрично захтевање.

173 1-3

НА ЗНАЊЕ!

Част ми је славним српско-православним црквеним општинама и пречасним г. г. свештеницима учтиго јавити, да сам моју

ТРГОВИНУ СРПСКИХ ЦРКВЕНИХ СТВАРИ

у кући г. Ђорђа Ивковића у Дунавској улици у близини новосадског гр. судбеног стола сместио.

Најглавнија задаћа ће ми бити, да моје п. н. муштерије са најизврснијом робом, крај солидне послуге и наумереније цене, што боље задовољим.

Начело је моје, да п. н. публику са *незнатном ценом* ове или оне робе, не обмањујем, као што то, на жалост, чине несрпске трговине ове струке, него ми је као Србину — цељ, да са савесним и поштиним руковањем трговине своје, себи и радњи својој извојујем *поверење и симпатију* како код славних српских правослаvnих општина, тако и код пречасних г.г. свештеника и српске публике, те из разлога ових, молим, да ме са поверењем својим припомогну, да тежњу ову своју што пре постигнем; па сам уједно слободан на неколико од главније робе, које на стоваришту у богатом избору имадем, упозорити и најтоплије препоручити, као на пр.: **Одежда (светих), Одежда (црних), Неба, Литија, Црквених барјака, Стихара, Круна венчаница, Евангелија, Крстова ручних, Крстова за трапезу Рипида, Кадионица, Свећеника (чирака), Путира, Завеса, Кандила, Дискоса, Лажница, Кошја, Школеких барјака, Пјетохлебница, Кивота, Полелеја, Дулира, Сасуде за св. причести болнима, Сасуде за крштење деце, Сасуде за миропомазање, Свечарских икона, Целивача икона, Простирача.**

Све иконе наших светаца, рађене масном бојом и слободном руком на платну, лиму и дрвету за иконостасе и целивање; икона руских, кованих од бакра и гвозђа, позлаћених и посребрених; плаштаница израђених по чисто српско-православном типу и велики избор историчних слика од најбољих вештака те струке.

Уједно се препоручујем славним српско-православним црквено-школским општинама за израду **СВИХ ПОЗЛАТАРСКИХ ПОСЛОВА**; као: целокупног иконостаса и Христових гробова, а већ постојеће иконостасе, иконе, окове на св. Еванђелијама примам и израђујем као ново.

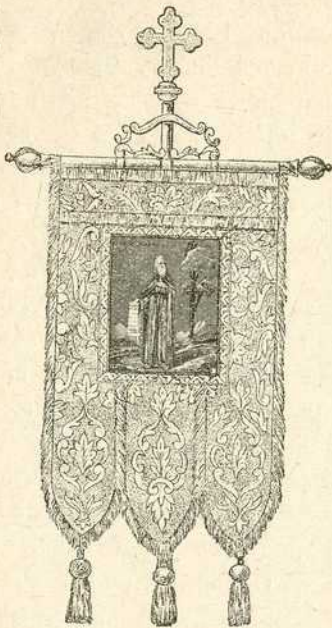
За преч. г.г. свештенике доње и горње хаљине, шешире, Ђеленуше, појасеве, монторосе, камилавке и панакамилавке.

На захтевање шаљем обавештаје и различите мустре, а код већих полова на повив поднашам сваковрене мустре, робу, цртеже и предрачује на углед и избор лично, о *својој трошку*, без да је дотичан обавезан трговину учинити.

Поруке обављам брзо и тачно, јер ми је стовариште снабдевено са свима горенаведеним предметима. Ја се као Србин надам, да је ближи свој својме, него да се потпомажу туђа и страна слична подухваћа, па у толико пре и са већим пожртвовањем изићи ћу свакој мојој поштованој муштерији на сусрет и задовољити је у сваком погледу. Молећи за штоване поруџбине и повеће јесам

С особитим поштовањем

НИКОЛА ИВКОВИЋ
НОВИ САД

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

ХРИШЋАНСКО-ПОЗЛАТАРСКА РАДИОНИЦА И СТОВАРИШТЕ ЦРКВЕНИХ УТВАРИ

ЛУЈА ТАУША

Дунавска улица У НОВОМ САДУ Код Златног крста

ОСНОВАНА 1883. ГОДИНЕ.

Препоручује се сл. црквеним општинама да се могу пуним поверењем обратити на **моју позлатарску радионицу и стовариште свих потребних црквених утвари**, где ће на најсолиднији начин, пуно задовољство и најјефтиније цене, своје потребе снабдети моћи.

Да би се мој позив као истинит сматрати могао, сведочи моја дугогодишња

пракса у истој струци као и веза са првим светским фабрикама, кроз које ми се пружа могућност најлепше и најбоље ствари уз најјефтиније цене набављати те тако свакој конкуренцији на пут стати.

При том нека је сл. црквеним општинама знано, да моја радња није само у огласу (анонци) већ у најбогатијем избору снабдевена како са црквеним утварима тако и св. иконама строго по православном типу масном бојом на платну руком рађених, као и правих руских икона у сребру и злату окованих или на стаклу и папиру израђених.

Једна кућна св. икона на платну масном бојом руком рађена величином 71×85 cmт. са једним лепим 10 cmт. широким златним оквиром стаје само 11 круна.

Уз то препоручујем сл. црквеним општинама да продајем сваковрсних ламбае бруката и дамаст свиле за барјаче и литије и на метер за одежде и друге потребе, као и сваковрсних бортни и реса, које држим вазда у великом избору на моме стоваришту.

Важно за преч. гг. свештенике!

Један појас црвене или плаве боје од чисте моаре свиле дупло јаке 90 cmт. дужине а 13 cmт. ширине са 5 cmт. широком пантљигом за везивање само 9 круна.

На даље препоручујем се као стручњак (позлатар) за свемогуће позлатарске радове, односно нове иконостасе, певнице, Христов гроб и остало, као и понове свих позлатарских радова уз савесну, лепу израду и врло солидну цену.

Многа признања кроз мојих 18 година опстанка у Новом Саду јамче за солидну и поштену послугу.

Илустроване ценовнике на захтев шаљем уз пошиљку 1 круне, која се свота после сваке, па и најмање поручбе, одрачунава.

Шељем мустре на захтев.

С особитим поштовањем
ЛУЈА ТАУША

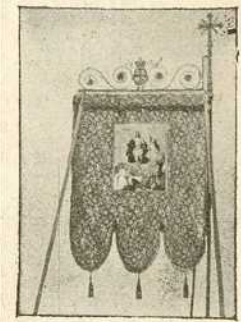
Рипида масном бојом израђене иконе од лима waschgold позлата 7 ф. 50 и (или 15 круна) и месинг поли-тирато 10 ф. 50 и. (или 21 круна).

35, 45, 55 ф. (или 70, 90, 110 круна.)

Барјач вунени дамаст 26 ф. (или 52 круне) свилени 40 до 50, 65-80 ф. (или 130-160 круна)

Од 250-600 ф. (или 500 до 1200 круна)

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

ТВОРНИЦА СРПСКО-ПРАВОСЛ. ЦРКВЕНИХ УТВАРИ МИЛАНА ИВКОВИЋА

У НОВОМ САДУ, Фрање Деака трг бр. 2.

Препоручује најучтивије своју творницу слав. српским црквеним општинама и јавља да израђује строго по нашем црквено-православном типу све ствари које у ту структуру спадају, а за солидну израду као и за умерене цене јамчим. Примера ради наводим овде поједине артикле и цене им; као:

ОДЕЖДЕ светле од фор. 30, 35, 40, 50, до 100 фор. Одежде од правог свиленог дамаста и голдрајха од фор. 80, 100, 120 до 150 фор. и т. д. Одежде црне од 25—70 фор. — **ЦРКВЕНИХ БАРИЈАКА** од фор. 20, 25, 40, 50 до 60 фор. — **ЦРКВЕНИХ МАЛИХ ЛИТИЈА** од фор. 60, 80, 100 до 140 фор. — **ЦРКВЕНИХ ВЕЛИКИХ ЛИТИЈА** од фор. 140, 180, 220, 300, 400 фор. и т. д. — **ЦРКВЕНО НЕБО** од фор. 90, до 200 фор. а са чистим златом извезено на најважнијој кадифи од фор. 400—1000 фор. и т. д. — **ЦРКВЕНЕ КАДИОНИЦЕ** од фор. 12, 15, 18, 28 до 30 фор. и т. д. — **ЦРКВЕНИХ РИПИДА** од фор. 10, 14, 17, 20 фор. и т. д. — **ЦРКВЕНИХ КАНДИЛА** од фор. 6, 8, 10, 12, 15 фор. — **ЦРКВЕНИХ ЗАВЕСА ЗА ДВЕРИ** од фор. 6, 8, 10, 15 до 20 фор. и т. д. — **ЦРКВЕНИХ ЗАСТИРАЧА ЗА ЧАСНЕ ТРПЕЗЕ** од 12, 16, 20, 30, 40, 50, 60 фор. и т. д. — **ЦРКВЕНИХ НАЛОЊА** од фор. 8, 12, 16, 20, 30, 40 фор. итд. — **СВЕТИХ ПРАВОСЛ. ИКОНА** (по строго правосл. типу) од фор. 6, 8 до 12 фор. све масном бојом и руком израђене.

Даје част ми је препоручити преч. г. свештеницима шешира, камилавки, ћеленуша и појасева. — На захтевање п. н. муштерији шаљем бесплатно и франко нацрте, мустре и прорачуне. 90 13—28

АНДРИЈА БАЛАШИЋ КРОЈАЧ

СВЕШТЕНИЧКОГА, ЦИВИЛНОГА И ВОЈНИЧКОГА ОДЕЛА

НОВИ САД, — ЋУРЧИНСКА УЛИЦА, БРОЈ 29. — НОВИ САД.

ВЕЛИКА РАДИОНИЦА, ОД ПОТПУНО САВРШЕНОГА СТРУЧЊАКА.

Нуз моју досадању радњу, примио сам од госпође Васиљевске, свештеничкога одела радионицу, и исту сам спојио са мојом радњом.

Јамчим свакоме од г. свештеника да је моја израда ванредна. Нисам досада жалио велика труда да себе потпуно усавршим у кроју и изради свештеничкога одела, — исто сам тако и материјалне жртве поднео, само да горе наведено постигнем.

Стојим у свези и повлачим робу **ИЗ ПРВИХ ТВОРНИЦА (ФАБРИКА)** и то: ванредна Дублина (немачка роба), Адрије, Гамгарна, Листера чиста и пикетирана, Палмстона, Толина, Первијена.

СВУ РОБУ ПОВЛАЧИМ ЗА ГОТОВ НОВАЦ и у стању сам са ванредним добром робом и јефтиним ценама пречасну г. свештенике послужити.

Молим за поштоване посете и наруџбине, а стојим пречасној г. свештеницима на услузи и свако писмено обавешћење дати.

Са особитим поштовањем

134 8—12

АНДРИЈА БАЛАШИЋ свештеничког одела кројач.

„Српски Сион“ излази сваке недеље на целом табаку. Цена му је: За Аустро-Угарску, Босну и Херцеговину на годину 8 круна, на по године 4 круне, а на четврт године 2 круне. За стране земље: на годину 10 круна. Из Србије прима претплату књижара В.Валожића у Београду. Поједини бројеви 20 филира.

Претплата, огласи, стечајеви и рекламације шаљу се Администрацији а остали рукописи уредништву „Српског Сиона“ у Карловце. За огласе, објаве и стечајеве плаћа се 12 филира од једног реда ситних слова. — Неплаћена писма се не примају. — Рукописи се не враћају.

Штампа: Српске Манастирске Штампарије у Ср. Карловцима. — 567.

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА